

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Фелештинської Оксани Ярославівни
на тему: «Особливості діагностики та лікування хронічного рецидивуючого
афтозного стоматиту при хворобі Крона»
на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 22 Охорона здоров'я
за спеціальністю 221 Стоматологія

1. Виконання освітньо-наукової програми.

Здобувачем Фелештинською Оксаною Ярославівною повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури НМАПО імені П. Л. Шупика, що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затверженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.

Аспірант Фелештинська О. Я. здобула глибинних знань зі спеціальності; оволоділа загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору; набула універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності; здобула мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Фелештинської О. Я. був затверджений рішенням вченої ради НМАПО імені П. Л. Шупика 18 січня 2017 року (протокол № 01). Науковий керівник – Волосовець Тетяна Миколаївна, доктор медичних наук, професор, професор кафедри стоматології Інституту стоматології НМАПО імені П. Л. Шупика. Термін виконання роботи: 2016-2020 роки.

Всі розділи індивідуального плану наукової роботи аспіранта Фелештинської О. Я. виконані своєчасно в установлені терміни, що підтверджено результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації.

Дослідження (клінічні, лабораторні, морфологічні) проведені своєчасно і в повному обсязі із застосуванням сучасних та інформативних методів.

3. Актуальність дисертації.

Аспірантом Фелештинською О. Я. сумісно із науковим керівником за результатами проведеного патентного пошуку та аналізу наукової літератури, визначено актуальність теми “Особливості діагностики та лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона”, яка полягала в тому, що хронічний рецидивуючий афтозний стоматит найбільш часто зустрічається при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, зокрема при хворобі Крона. У 40% пацієнтів з хворобою Крона спостерігаються патологічні зміни слизової оболонки порожнини рота. Діагностика хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона за відсутності кишкових проявів часто обмежується лише об'єктивними змінами з боку слизової оболонки порожнини рота. Морфологічне дослідження афт з метою встановлення остаточного діагнозу переважно не виконується. Остаточний діагноз хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона встановлюється досить пізно, відповідно пацієнти отримують лише місцеве лікування, а загальне лікування не призначається. Частота повторних рецидивів є досить високою. Відсутність діагностичних критеріїв для встановлення остаточного діагнозу хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона та незадовільні результати лікування обумовлюють доцільність розробки комплексного діагностично-лікувального алгоритму з метою підвищення ефективності діагностики та лікування. На підставі визначеній актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

4. Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження аспіранта Фелештинської О. Я. на тему «Особливості діагностики та лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона» виконано в межах НДР кафедри стоматології «Клініко-лабораторне обґрунтування застосування сучасних медичних технологій в комплексному лікуванні та реабілітації основних стоматологічних захворювань», термін виконання НДР 2017 – 2021 роки, № державної реєстрації 0117U006451.

4. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна.

Аспірантом Фелештинською О. Я. вперше вивчені маніфестні клінічні прояви з боку порожнини рота при загостренні хвороби Крона, що спостерігаються у вигляді гіперемії, набряку слизової оболонки, наявності тріщин на губах, виразок та афт слизової оболонки порожнини рота, які можуть бути первинними проявами основного захворювання та передувати симптомам з боку кишківника.

Вперше визначено, що клініко-лабораторні прояви хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона з патологічними змінами слизової оболонки порожнини рота є подібними до проявів хронічного

рецидивуючого афтозного стоматиту іншого генезу і відрізняються поєднанням симптомів з боку порожнини рота та кишківника, підвищеннем функціональної активності гуморальної ланки імунітету.

Вперше встановлено, що морфологічні зміни слизової оболонки порожнини рота у пацієнтів з хронічним рецидивуючим афтозним стоматитом при хворобі Крона супроводжуються характерним гранулематозним запаленням, яке корелюється з патологічними змінами з боку слизової оболонки кишківника. Імуногістохімічні зміни фенотипу клітинного інфільтрату в зоні ураження характеризуються наявністю макрофагів як внутрішньоепітеліальних, так і в зоні клітинного інфільтрату Т-лімфоцитів супресорів.

Вперше обґрунтовано розроблений діагностично-лікувальний алгоритм хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона з урахуванням клінічних проявів, анамнезу, об'єктивних змін, результатів морфологічного дослідження ураженої ділянки слизової оболонки порожнини рота з виявленням гранулематозним запаленням, що є характерним для хвороби Крона та обумовлює крім місцевого протизапального лікування уражень слизової оболонки порожнини рота, призначення спеціальної терапії.

Доведено, що використання розробленого діагностично-лікувального алгоритму хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона підвищує ефективність діагностики та лікування, збільшує тривалість ремісії та зменшує частоту рецидивів.

5. Нові науково обґрунтовані теоретичні та / або експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Результати морфологічного дослідження афт слизової оболонки порожнини рота у пацієнтів основної групи з хронічним рецидивуючим афтозним стоматитом при хворобі Крона свідчать про наявність гранулематозного запалення, яке корелюється зі змінами з боку слизової оболонки кишківника. У пацієнтів групи порівняння з хронічним рецидивуючим афтозним стоматитом іншого генезу на слизовій оболонці порожнини рота визначається фібринозне запалення.

При імуногістохімічному дослідженні фенотипу клітинного інфільтрату в зоні ураження встановлено, що у пацієнтів основної групи домінували макрофаги, спостерігалась поява як внутрішньоепітеліальних, так і в зоні клітинного інфільтрату Т-лімфоцитів супресорів, що характерно для хвороби Крона. Виявлене у пацієнтів основної групи гранулематозне запалення слизової оболонки порожнини рота з вираженою експресією CD68, CD8⁺ в ділянках клітинного інфільтрату корелюється зі змінами слизової оболонки кишківника та є діагностичними критеріями хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона.

Використання розробленого способу діагностики хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона (Деклараційний патент

України на корисну модель. Спосіб діагностики хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона / Волосовець Т. М., Дядик О. О., Фелештинська О. Я. – № 130881 ; заяв. 10.07.2018 ; опубл. 26.12.2018, Бюл. №24.), що включає вивчення скарг, анамнезу, оцінку об'єктивних змін слизової оболонки порожнини рота, лабораторні дослідження крові, імунологічні дослідження слини та крові, морфологічне дослідження патологічно зміненої слизової оболонки порожнини рота, які співставлялись з результатами морфологічного дослідження уражених ділянок слизової оболонки кишківника, отриманих після відеокапсульної ендоскопії та колоноскопії підвищує ефективність діагностики. Використання розробленого алгоритму лікування (Деклараційний патент України на корисну модель. Спосіб лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона / Волосовець Т. М., Фелештинська О. Я. – № 143101 ; заяв. 05.02.2020 ; опубл. 10.07.2020, Бюл. №13), який включає поєднання як місцевого протизапального лікування, так і спеціального загального лікування забезпечує стійкість безрецидивного перебігу у 90,4% пацієнтів.

Результати дисертаційного дослідження впроваджені в навчально-лікувальний процес кафедри стоматології Інституту стоматології Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, Стоматологічного медичного центру НМУ імені О. О. Богомольця, а також в лікувальний процес КНП “Київська стоматологія”, КНП “Консультативно-діагностичний центр Оболонського району м. Києва”.

6. Ступінь обґрутованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Ступінь обґрутованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації випливає з результатів обстеження та лікування 102 пацієнтів з хронічним рецидивуючим афтозним стоматитом за період з 2016 по 2020 роки з використанням сучасних обґрутованих інформативних методів дослідження. Виконані автором морфологічні та імуногістохімічні дослідження уражених ділянок слизової оболонки порожнини рота дали змогу обґрунтувати діагностичні критерії та розробити діагностично-лікувальний алгоритм хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона. Отримані результати є достовірними, оброблені статистично та викладені в основних положеннях дисертаційної роботи, висновках та практичних рекомендаціях.

7. Апробація результатів дисертації.

Матеріали дисертації доповідалися та обговорювалися на Науково-практичній конференції молодих вчених, присвяченій 25-річчю Національної академії медичних наук України (Київ, 2018); Х конгресі патологів України “Перспективи розвитку сучасної патології” (Івано-Франківськ, 2018); Науковому медичному форумі “Стоматологічний симпозіум” (Київ, 2019); Науково-практичній конференції з міжнародною участю “Інноваційні технології в сучасній стоматології” (Івано-Франківськ, 2020).

8. Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації. Список додається.

Основні наукові результати висвітлені у 10 публікаціях та розкривають основний зміст дисертації. За матеріалами дисертації опубліковано 5 статей, зокрема 3 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у наукометричному виданні України, проіндексованому базою WoS, 1 – у періодичному науковому виданні країни Європейського Союзу (Республіка Польща), що індексується базою Scopus – Q3, а також опубліковано 3 тез доповідей в матеріалах конгресів та науково-практичних конференцій та отримано 2 деклараційні патенти України на корисну модель.

Провідний внесок у спільніх наукових публікаціях належить аспіранту Фелештинській О. Я., яка особисто проводила набір первинного матеріалу, оформлення, статистичну обробку, аналіз отриманих результатів, а також підготовку матеріалів до друку.

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Автором спільно з науковим керівником визначені мета, завдання та дизайн дослідження. Самостійно виконано аналіз літературних джерел, патентно-інформаційний пошук за темою дисертації. Дисертантом особисто виконано набір клінічного матеріалу, обстеження пацієнтів, самостійно виконувалась біопсія слизової оболонки порожнини рота. Автор приймала участь у виконанні лабораторних, морфологічних та ендоскопічних дослідженнях. Дисертантом особисто опрацьовані та систематизовані отримані результати. Самостійно викладено зміст дисертаційного дослідження, здійснено статистичну обробку результатів. Спільно з науковим керівником сформульовані висновки та практичні рекомендації.

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає паспорту спеціальності галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія.

10. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертації на етапі планування роботи та повторної біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики за результатами відкритого розгляду матеріалів дисертацій на засіданні Комісії з питань етики НМАПО імені П. Л. Шупика.

Аспірантом Фелештинською О. Я. вчасно представлені всі матеріали в комісію з питань етики НМАПО імені П. Л. Шупика з метою проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики (Протокол засідання комісії з питань етики №10 від 07.09.2020 р.). За висновком встановлено повну відповідність

діючим нормам і стандартам, а також матеріалам, поданим на етапі планування роботи (Протокол засідання комісії з питань етики №01 від 03.01.2017 р.).

11. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням науково стилю викладення.

Дисертаційна робота написана українською мовою на 156 сторінках друкованого тексту і складається з анотації, вступу, 5 розділів власних досліджень, аналізу і узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, списку використаної літератури (199 джерел, з яких 67 кирилицею, 132 латиницею) та додатків. Робота ілюстрована 31 рисунками і 9 таблицями.

12. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної добросесності (академічного plagiatу, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації).

За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації Фелештинської О. Я. не було виявлено ознак академічного plagiatу, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації (протокол Експертної проблемної комісії за спеціальністю «Стоматологія» від 27.10.2020 (протокол № 12)). Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням аспіранта Фелештинської О. Я., всі інші цитовані наукові результати супроводжуються посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

13. Набуття теоретичних знань, умінь, навичок та відповідних компетентностей. Відповідність дисертації вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Аспірантом Фелештинською Оксаною Ярославівною здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Фелештинська Оксана Ярославівна оволоділа методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провела власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, у яких висвітлені основні наукові результати дисертації, а також за результатами фахового семінару від 25.11.2020 (протокол №1) встановлено, що результати виконаного наукового дослідження аспіранта вирішують важливе наукове завдання - підвищення ефективності діагностики та лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона шляхом обґрунтування, розробки та впровадження діагностично-лікувального алгоритму, а дисертація аспіранта

Фелештинської Оксани Ярославівни на тему «Особливості діагностики та лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю 221 Стоматологія повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Рецензенти:

Завідувач кафедри стоматології дитячого віку
НМАПО імені П. Л. Шупика
д. мед. н. доцент

[Signature]

I. O. Трубка

Доцент кафедри стоматології
НМАПО імені П. Л. Шупика
к.мед.н. доцент

Н. М. Юнакова

Jeff

Додаток

**до висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Фелештинської Оксани Ярославівни на тему:
«Особливості діагностики та лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона» на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 Охорона здоров'я за спеціальністю
221 Стоматологія**

Список опублікованих праць за темою дисертації:

1. Волосовець ТМ, Фелештинська ОЯ. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит при хворобі Крона. Збірник наукових праць співробітників НМАПО імені П. Л. Шупика. 2017;27:128-34. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації*).
2. Волосовець ТМ, Дядик ОО, Фелештинська ОЯ. Маніфестні прояви хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона. Світ медицини та біології. 2018;3(65):42-5. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації*).
3. Дядик ОО, Фелештинська ОЯ. Клініко-морфологічні особливості хвороби Крона з ураженням порожнини рота. Вісник Вінницького національного медичного університету. 2019;1(23):20-3. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації*).
4. Feleshtynska O, Dyadyk O. Substantiation of diagnosis and treatment of chronic recurrent aphthous stomatitis in Crohn's disease. 2020;3(LXXIII):512-6. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації*).
5. Волосовець ТМ, Фелештинська ОЯ. Оцінка ефективності діагностики та лікувальної тактики хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту. Вісник стоматології. 2020;1(110),35:22-6. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка статті до публікації*).
6. Фелештинська ОЯ. Комплексне лікування позакишкових проявів з боку порожнини рота при хворобі Крона. В: Матеріали науково-практичної конференції молодих вчених, присвячена 25-річчю Національної академії медичних наук України; 23 бер. 2018; Київ; с. 222.
7. Дядик ОО, Фелештинська ОЯ. Морфологічні особливості слизової оболонки порожнини рота при хворобі Крона. В: Матеріали X конгресу патологів України “Перспективи розвитку сучасної патології”; 27-28 вер. 2018; Івано-Франківськ; с.82. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка тез до публікації*).
8. Фелештинська ОЯ. Діагностика та лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона. В: Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю “Інноваційні технології в сучасній стоматології”; 11-13 бер. 2020; Івано-Франківськ; 132-4.

9. Волосовець ТМ, Дядик ОО, Фелештинська ОЯ, винахідники; Національна медична академія післядиплойної освіти імені П. Л. Шупика. Спосіб діагностики хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона. Патент України №130881. 2018 груд. 26. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка патенту до публікації*).

10. Волосовець ТМ, Фелештинська ОЯ, винахідники; Національна медична академія післядиплойної освіти імені П. Л. Шупика. Спосіб лікування хронічного рецидивуючого афтозного стоматиту при хворобі Крона. Патент України №143101. 2020 лип. 10. (*Дисертантові належить збір, обробка та аналіз матеріалу, підготовка патенту до публікації*).